

Хальота Андрій Іванович,
провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, доцент

АНТИКОРУПЦІЙНІ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ КОЛИШНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЩОДО УКЛАДАННЯ ТРУДОВИХ ДОГОВОРІВ АБО ВЧИНЕННЯ ПРАВОЧИНІВ

Антикорупційним законодавством України визначено низку інструментів запобігання корупційним проявам, одним з яких є обмеження для певних категорій осіб, що спрямовані на попередження корупції, одним з яких є обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування, серед яких визначено і поліцейських. В Україні застосування антикорупційних обмежень щодо поліцейських обумовлено специфікою виконуваних ними функцій і службових повноважень, і навіть після їх звільнення зі служби в поліції вони можуть вчинити корупційні правопорушення, пов'язані з виконанням функцій держави.

Отже, після звільнення зі служби в поліції поліцейський зобов'язаний дотримуватись антикорупційних обмежень, які мають на меті мінімізувати ризики виникнення конфлікту інтересів при переході поліцейського на іншу, не пов'язану з виконанням функцій держави, роботу. У разі якщо поліцейський не працевлаштовується на іншу роботу та перебуває на пенсії, антикорупційні обмеження після припинення служби в поліції для нього є формальними.

На нашу думку, звільнення зі служби поліцейського - це регламентована чинним законодавством діяльність уповноважених посадових осіб органів чи підрозділів Національної поліції, що здійснюється у разі настання певних юридичних фактів, результатом якої є видання розпорядчого акту керівником – наказу про звільнення, на підставі якого припиняються службові правовідносини Національної поліції з даною особою та припиняється його правовий статус як поліцейського.

Антикорупційні обмеження для поліцейських, які звільнилися зі служби в Національній поліції України, закріплені в ст. 26 Закону України «Про запобігання корупції» [1], і мають певні ознаки:

а) це обов'язкові правила поведінки поліцейських, які припинили службу в Національній поліції України, що тимчасово обмежують їх права і свободи;

б) вони регламентовані державою у чинному законодавстві, зокрема, у Законі України «Про запобігання корупції»;

в) пасивна поведінка є основною формою реалізації даних обмежень, тобто утримання від певних дій чи невиконання певних дій,

що заборонені законодавством, за недотримання яких передбачено юридична відповідальність;

г) на відміну від усіх інших антикорупційних заборон та обмежень вказані обмеження стосуються не поліцейських, що проходять службу в поліції на даний момент, а осіб, які звільненні зі служби в поліції за різних підстав;

д) ці обмеження мають визначений строк дії, а саме один рік з дня припинення служби в поліції. Такий відносно нетривалий строк є найбільш оптимальним з огляду на неприпустимість встановлення надмірних обмежень для громадян, які звільнилися зі служби в поліції. З іншого боку такий строк є достатнім аби усунути або значно послабити можливості та бажання особи недобросовісно використовувати своє попереднє службове становище у власних цілях чи на користь інших осіб;

е) метою цих обмежень є мінімізація ризиків виникнення конфлікту інтересів при переході поліцейського на іншу, не пов'язану з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування, роботу, та захистити інтереси держави і громадянського суспільства від порушень.

Отже, антикорупційні обмеження для поліцейських, які звільнилися зі служби в Національній поліції України, - це встановлені державою певні рамки діяльності поліцейських, які припинили службу в Національній поліції шляхом звільнення, що мають пров'язану у тимчасовому обмеженні їх прав і свобод, з метою мінімізації ризиків виникнення конфлікту інтересів при переході поліцейського на іншу, не пов'язану з виконанням функцій держави, роботу, та захисту інтересів держави і громадянського суспільства.

Характерною особливістю української моделі антикорупційних обмежень для осіб, які припинили публічну службу, зокрема, службу в поліції, є те, що ці обмеження можуть тягнути за собою певні юридичні наслідки. Перелік юридичних наслідків за недотримання антикорупційних обмежень, які визначені в Законі України «Про запобігання корупції» [1], не є вичерпним та до того ж не носить високого рівня ефективності. Тому заходи правового впливу на правопорушника щодо даних антикорупційних обмежень потребує удосконалення з метою їх посилення та підвищення превентивної складової.

Так, порушення обмеження на укладання трудових угод та правочинів у сфері підприємницької діяльності може тягнути за собою правові наслідки у формі визнання відповідної угоди чи правочину недійсними. З метою вирішення питання припинення трудового договору (контракту) або визнання правочину недійсним у разі порушення антикорупційної заборони, тільки Національне агентство з питань запобігання корупції є суб'єктом звернення до суду. Разом з тим, залишається не врегульована процедура та суб'єкт систематичного контролю з метою виявлення укладених трудових угод (контрактів) та правочинів у сфері підприємницької діяльності, які укладені з порушенням антикорупційних обмежень. Дану прогалину в законодавстві необхідно усунути шляхом визначення та

закріплення повноважень Управління запобігання корупції Національної поліції України щодо контролю за прийняттям поліцейськими, що звільняються зі служби в поліції, зобов'язання в письмовій формі про дотримання заборон протягом року після звільнення щодо працевлаштування та вчинення правочинів у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами-підприємцями, а також щодо систематичного контролю за дотриманням даних зобов'язань протягом року після звільнення колишніми поліцейськими, а у разі виявлення випадків недотримання цих антикорупційних заборон, направлення відповідних матеріалів до Національного агентства з питань запобігання корупції з метою його звернення з позовом до суду для визнання відповідної угоди чи правочину недійсними.

Враховуючи загальні ознаки антикорупційних обмежень для поліцейських, які припинили службу в Національній поліції України, обмеження, щодо укладення трудових договорів (контрактів) або вчинення правочинів у сфері підприємницької діяльності, має особливість в тому, що стосуються укладення таких угод лише з юридичними особами приватного права або фізичними особами-підприємцями. Відповідно це обмеження не стосується укладення особою трудового договору або вчинення правочину з органами державної влади, державними або комунальними підприємствами або фізичними особами.

Також, це обмеження вимагає фактичного здійснення повноважень поліцейськими з контролю або нагляду чи повноважень щодо підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб-підприємців, а тому власне, наявність повноважень, за умови, що вони не реалізовувались щодо конкретної юридичної особи або фізичних осіб-підприємців, не забороняє надалі укладати трудові договори або правочини з такими особами.

Реалізація повноважень поліцейськими з контролю або нагляду чи повноважень щодо підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб-підприємців, мало відбутися протягом року до дня припинення служби в поліції. Тому таке обмеження не застосовується, якщо особа, зазначена в пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» [1], хоч і приймала рішення стосовно юридичної особи, проте такі дії вчинялися раніше ніж за рік до звільнення з поліції.

Отже, запровадження такого обмеження є загальноновизнаним міжнародним антикорупційним стандартом, метою якого є мінімізація ризиків виникнення конфлікту інтересів при переході поліцейського на іншу, не пов'язану з виконанням функцій держави, роботу, а також мінімізація випадків, коли б поліцейський у неправомірний спосіб створював особливо сприятливі умови для суб'єктів підприємницької діяльності, де він планував би працювати після звільнення зі служби в поліції, або запобігання діючим поліцейським використовувати владні повноваження в інтересах третіх осіб (або опосередковано у своїх

власних) та можливості своєї колишньої посади в Національній поліції після звільнення зі служби в поліції на новій роботі у суб'єктів підприємницької діяльності.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

Циганов Віктор Васильович,

старший науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат філософських наук, доцент

ЕЛЕКТОРАЛЬНА КОРУПЦІЯ

ЕЛЕКТОРАЛЬНА КОРУПЦІЯ один із видів корупційного тиску на суспільство-для отримання за допомогою підкупу неправомірної особистої або групової політичної вигоди у вигляді результатів корупційно спотворених виборів.

У практичній реалізації виборчого процесу зустрічаються різні форми прояву корупції. Однією з найпоширеніших є незаконне фінансування виборчих кампаній, кампаній референдуму. У тому числі: з боку злочинності, терористичних груп або іноземних урядів, а також створення вказаними суб'єктами власних політичних партій; – незаконне фінансування зустрічей, відпочинку, нагородження, надання звань і титулів, прийом на вигідну роботу, купівля місця у виборному органі або в національному списку однієї з сторін політичного процесу. – незаконні фінансові потоки з державних джерел у підконтрольні організації; особисте збагачення кандидатів і політиків, крім офіційних джерел доходів, примус державних службовців і бюджетників до сплати внесків політичній партії або кандидату або примус вступити в партію та в подальшому вимагання грошей з їх особистих коштів на потреби партії; «політичні внески» (пожертвування) політичній партії та кандидату для отримання різноманітних можливостей отримання ліцензій та державних контрактів; можливість лобіювання урядової політики чи законодавство на користь певної групи); – примус приватних осіб до сплати внесків політичній партії або кандидату (вимагання у підприємців частини прибутку шляхом шантажу, диверсійних податків та діяльності митних інспекцій); – обмеження доступу до фінансування опозиційних партій (у тому числі шляхом політичних репресій) Іншою формою корупційних правопорушень у виборчому